Lietas Nr. C 28 4174 11

Lietvedības Nr. CA-2467/21, 2013.gads

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

2013.gada 02.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Grauda,

tiesneši L.Pliča un S.Vamža,

ar sekretāru /sekretāre/,

atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja civillietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „n/a" prasībā pret /persona A/ par vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „n/a" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2013.gada 03.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 01.jūnijā sabiedrība ar ierobežotu atbildību „n/a" ar /persona A/ noslēdza Darba līgumu Nr.009 (turpmāk – Darba līgums), saskaņā ar kuru /persona A/ tika pieņemts darbā par /amats/.

Noslēgtā Darba līguma 5.daļā tika iekļauta vienošanās par konkurences ierobežojumu pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās, proti, līguma 5.1.punkts nosaka, ka darbinieks apņemas ievērot konkurences ierobežojumu vienu gadu pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās. Konkurences ierobežojums paredz aizliegumu darbiniekam darboties, t.i., būt par dalībnieku, valdes vai padomes locekli vai rīkotājdirektoru komercsabiedrībās, kas reģistrētas un/vai darbojas Latvijas teritorijā un kam statūtos minēti darba devēja Sabiedrībai identiski darbības veidi, vai kas uzskatāms par darba devēja konkurentu konkrētā tirgū, konkurences likumdošanas izpratnē.

[2] Darba attiecības izbeigtas 2009.gada 30.septembrī.

[3] Prasītāja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „n/a" (turpmāk - prasītāja vai SIA„n/a") 2011.gada 30.septembrī cēlusi tiesā prasību pret /persona A/ (turpmāk tekstā arī - atbildētājs) par 2009.gada 01.jūnijā noslēgtajā Darba līgumā iekļautās vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu.

[4] Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona 2013.gada 03.janvāra spriedumu prasība noraidīta, spriedums satur tālāk norādītos argumentus un motīvus.

Prasītājs strādāja pie atbildētājas SIA„n/a" par /amats/, ar darba samaksu, pamatalgu Ls 800 apmērā un Darba līguma pielikumā Nr. 2 minētajām piemaksām.

Darba līguma 5.punkts nosaka konkurences ierobežojumus pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas.

Darba tiesiskās attiecības izbeigtas 2009.gada 30.septembrī.

Darba likuma 84.pants nosaka, ka darbinieka un darba devēja vienošanās par darbinieka profesionālās darbības ierobežojumu (konkurences ierobežojums) pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās ir pieļaujama vienīgi tad, ja minētā vienošanās atbilst šādām pazīmēm:

1) tās mērķis ir aizsargāt darba devēju no tādas darbinieka profesionālās darbības, kas var radīt konkurenci darba devēja komercdarbībai;

2) konkurences ierobežojuma termiņš nav ilgāks par diviem gadiem, skaitot no darba tiesisko attiecību izbeigšanās dienas;

3) attiecībā uz visu konkurences ierobežojuma laiku tā paredz darba devēja pienākumu maksāt darbiniekam atbilstošu ikmēneša atlīdzību par konkurences ierobežojuma ievērošanu.

Konkurences ierobežojums var attiekties tikai uz to darbības jomu, kurā darbinieks tika nodarbināts darba tiesisko attiecību pastāvēšanas laikā. Vienošanās par konkurences ierobežojumu nav spēkā, ciktāl tā atbilstoši konkurences ierobežojuma veidam, apmēram, vietai un laikam, kā arī ņemot vērā darbiniekam izmaksājamo atlīdzību, uzskatāma par netaisnīgu darbinieka turpmākās profesionālās darbības ierobežojumu. Vienošanās par konkurences ierobežojumu slēdzama rakstveidā, norādot konkurences ierobežojuma veidu, apmēru, vietu, laiku un darbiniekam izmaksājamās atlīdzības apmēru.

Starp pusēm noslēgtais Darba līguma 5.1.punkts paredz, ka darbinieks apņemas ievērot konkurences ierobežojumu vienu gadu pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās.

Savukārt Darba līguma 5.2.punkts paredz, ka darba devējs apņemas darbiniekam maksāt ikmēneša atlīdzību par konkurences ierobežojuma ievērošanu pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas. Atlīdzība tiek maksāta 1.-6.mēnesim 40% apmērā no mēneša vidējās izpeļņas, 7.-12.mēnesi 50% apmērā no mēneša vidējās izpeļņas.

Tā kā, ne līdz, ne arī pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas ar atbildētāju prasītāja netika veikusi nekādas darbības, lai atzītu Darba līgumā iekļauto konkurences

ierobežojumu par spēkā neesošu, un, neizmaksāja atbildētājam arī pienākošos atlīdzību, atbildētājs vērsās Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā ar prasību par ikmēneša atlīdzības piedziņu.

Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2011.gada 21.marta spriedumu prasība tika apmierināta.

Prasītāja, laikā kad Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas tiesvedībā atradās atbildētāja prasība par ikmēneša atlīdzības piedziņu, uz tiesas sēdēm neieradās, kā arī necēla tiesā pretprasību par vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu, neiesniedza nekādus pierādījumus tam, ka vienošanās būtu uzskatāma par tādu, kura nav vērā ņemama attiecībā pret atbildētāju.

Tiesas sēdē prasītājas pārstāvis norādīja, ka ar atbildētāju ir parakstīts kādas juridiskas firmas izstrādāts līgums, kurš iesniegts parakstīšanai arī citiem darbiniekiem, neveicot korekcijas. Norādīja, ka prasītājai nav bijis nodoma ar atbildētāju noslēgtajā Darba līgumā iekļaut konkurences ierobežojuma nosacījumus, jo atbildētājs pie prasītājas strādājis par /amats/, tas ir par /amats/, līdz ar ko attiecībā uz viņu konkurences ierobežojumus nav vajadzības attiecināt, tāpēc uzskata, ka minētā vienošanās ir atzīstama par spēkā neesošu.

Tiesa uzskatīja par nepamatotu prasītāja apgalvojumu, ka saskaņa ar Darba likuma 84.panta otro daļu konkurences ierobežojumi var attiekties tikai uz to darbības jomu, kurā tiek nodarbināts darbinieks darba tiesisko attiecību pastāvēšanas laikā.

Šajā gadījumā likumdevējs nav domājis amatu, kurā darbinieks bija nodarbināts, bet darbības jomu, līdz ar ko, ja atbildētājs bija nodarbināts sabiedrībā, kuras darbības veids ir norādīts automobiļu apkope un remonts vai tamlīdzīgi, tad pilnīgi pamatoti atbildētājs norāda, ka viņš šajā jomā strādāt darba devēja noteikto laiku nevarēja, ko viņš arī nedarīja.

Tiesa uzskatīja, ka, darba devējam, kā juridiskai personai, ar lielākiem resursiem un iespējām aizsargāt savas iespējams aizskartās tiesības, slēdzot darba līgumu ar darba ņēmēju un iekļaujot tajā konkurences ierobežojumu nosacījumus, vajadzēja paredzēt sekas, kādas varētu iestāties, ja darba tiesiskās attiecības tiek pārtrauktas. Tāpat, prasītājai kā darba devējai bija iespēja vēl pirms darba tiesisko attiecību izbeigšanas ar atbildētāju saskaņā ar Darba līguma 5.3.punktu rakstveidā atkāpties no vienošanās par konkurences ierobežojumu. Šādu iespēju darba devējam paredz arī Darba likuma 85.pants. Taču darba devējs nebija izmantojis iespēju atkāpties no pielīgtā konkurences ierobežojuma Darba līgumā ar atbildētāju ne pārtraucot darba tiesiskās attiecības ar atbildētāju, ne arī vēlāk, kad atbildētājs cēla tiesā prasību par atlīdzības izmaksu, bet par šādu iespēju iedomājās tikai brīdī, kad darbinieks jau bija cēlis prasību par atlīdzības piedziņu un pirmās instances tiesa šādu prasību jau bija apmierinājusi. Līdz ar ko tiesa uzskatīja, ka prasītājs šādu prasību tiesā ir cēlis, lai izvairītos no pienākuma izmaksāt atbildētājam atlīdzību.

Savukārt atbildētājam kā darbiniekam bija tiesības paļauties uz to, ka ar viņu ir noslēgts tiesīgs Darba līgums, un, ka darba devējs savas saistības, kuras pielīgtas Darba līgumā pildīs. Tāpat, atbildētājam kā darbiniekam, lojālam darbiniekam, bija pienākums ievērot ar viņu noslēgtā Darba līguma noteikumus un ar to uzņemtos pienākumus.

Tā pat, tiesas sēdē bez prasītāja pārstāvja apgalvojuma, ka vienošanās par konkurences ierobežojumu uz atbildētāju nemaz nebija attiecināma, nekādu citus pierādījumus prasītāja nav iesniegusi.

Bez tam, tiesa, izvērtējot starp SIA „n/a" un /persona A/ 2009.gada 01.jūnijā noslēgtā Darba līguma Nr. 009 5.punktu Konkurences ierobežojums pēc darba tiesisko attiecību pārtraukšanas un tā apakšpunktus, nesaskatīja Darba likuma 84.pantā minēto nosacījumu pārkāpumus. Izvērtējot Darba līguma 5.punkta un tā apakšpunktos iekļautos nosacījumus tiesa nesaskatīja pretrunas, tie ir sastādīti korekti atbilstoši Darba likuma 84.panta nosacījumiem, iekļaujot tajā gan termiņu, gan konkrētus amatus, kurus darbinieks nedrīkst ieņemt konkurējošos uzņēmumos, gan arī darbības joma un atlīdzības apmērs, kā arī iespēja atkāpties no konkurenci ierobežojošiem nosacījumiem.

Celtās prasības priekšmets ir vienošanās par konkurences ierobežojumu, kura iekļauta 2009.gada 01.jūnija Darba līgumā Nr. 009, atzīšana par spēkā neesošu. Prasības pamats ir slēgtās vienošanās neatbilstība Darba likuma normām, līdz ar to ir uzskatāms, ka minētā prasība nepārprotami izriet no darba tiesiskajām attiecībām.

Saskaņā ar Darba likuma 31.panta pirmo daļu visi prasījumi, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, noilgst divu gadu laikā, ja likumā nav noteikts īsāks noilguma termiņš.

Saskaņā ar Darba likuma 16.panta pirmo daļu termiņš sākas datumā vai tā notikuma iestāšanās dienā, kas nosaka šī termiņa sākumu, bet minētā panta otrā daļa nosaka, ka termiņš, kas skaitāms gados, izbeidzas termiņa pēdējā gada attiecīgajā mēnesī un datumā.

Prasītāja Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā prasību ir iesniegusi 2011.gada 30.septembrī, bet kā izriet no prasības pieteikumam pievienotā Rīkojuma Nr.DL-RŠ-1/2009 par Darba līguma Nr.009 pārtraukšanu ar atbildētāju darba tiesiskās attiecības ir izbeigtas 2009.gada 30.septembrī, līdz ar to prasītājai prasības celšanas termiņš ir beidzies 2011.gada 29.septembrī.

Darba likuma 31.pantā noteiktais divu un trīs gadu termiņš ir materiāltiesisks termiņš. Neceļot tiesā prasību šajā termiņā, izbeidzas prasītāja subjektīvās tiesības, kas aprobežotas ar likumā noteiktu laika periodu. Tāpēc gadījumā, ja šāda termiņa tecējuma laikā tiesība netiek izlietota, tā pati par sevi izbeidzas ar termiņa izbeigšanos, ja noilguma termiņš nav pārtraukts vai apturēts. Dotajā gadījumā tiesa nav konstatējusi apstākļus, kas liecinātu par noilguma termiņa pārtraukšanu vai apturēšanu.

Tādejādi tiesa atzina, ka prasītāja celtā prasība tiesā nav pamatota, turklāt ir celta pēc Darba likuma 31.pantā noteiktā noilguma termiņa iestāšanās, līdz ar ko tā ir noraidāma.

[5] Apelācijas kārtībā spriedumu pārsūdzējusi SIA „n/a".

Apelatore norāda sekojošo.

[5.1] Tiesa pilnībā ignorējusi prasībā norādīto par vienošanās spēkā neesamību. Prasītāja savā apelācijas sūdzībā joprojām uztur spēkā argumentus, kas norādīti sākotnējā prasības pieteikumā un kurus prasītāja lūdz apgabaltiesu atkārtoti izvērtēt, apmierinot prasību pilnā apjomā.

[5.2] Bez iepriekš minētā prasītāja vēlas papildus norādīt uz sekojošiem apstākļiem un normatīvajiem aktiem, kas ir pamatā prasībai, kamdēļ tā apmierināma pilnā apjomā.

[5.2.1] Darba tiesiskās attiecības ar atbildētāju pastāvēja tikai divus mēnešus.

[5.2.2] Atbildētājs pameta darba vietu atstājot iesniegumu uz galda savā darba vietā nevienu papildus neinformējot.

[5.2.3] Atbildētājs pie prasītājas strādāja par /amats/, faktiski par /amats/, līdz ar ko šāds konkurences ierobežojums ir vienkārši bezjēdzīgs.

[5.2.4] Atbildētājs „atcerējās" par samaksu tikai pēc konkurences ierobežojuma termiņa beigšanās, proti, tikai pēc diviem gadiem, lai gan viņš to varēja prasīt jau uzreiz nākošajā mēnesi pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās.

[5.2.5] Atsaucas uz Civillikuma 1413.pantu, ka par saistību tiesību priekšmetu var būt tikai kas iespējams: pretējā gadījumā darījums nav spēkā. Tomēr nav vajadzīgs, lai darījuma priekšmets jau pastāvētu tā taisīšanas laikā; darījums var attiekties arī uz nākamām lietām. 1416.pantu, ka saistības priekšmetu, kā arī pašu tās izpildīšanu nevar atstāt vienīgi parādnieka ieskatam. Civillikuma 1542.pantu, ka viss, kas noteikts 1412. un turpmākos pantos par tiesiska darījuma priekšmetu, attiecas arī uz līguma priekšmetu. 1543.pantu, ka līgumi par kaut ko neiespējamu nav spēkā: bet kad izpildīšana ir neiespējama nevis vispārīgi, bet tikai apsolītajam, vai kad neiespējamība ir viņa paša darbības sekas, tad viņam jāatlīdzina zaudējumi tam, kam viņš devis apsolījumu.

Papildus prasības pieteikumā norādītajām Darba likuma normām, kuras tiesa nav ņēmusi vērā, kuras nosaka, ka šāda vienošanās nav spēkā esoša, prasītāja norāda

arī uz šīm Civillikuma normām, kas apstiprina vienošanās spēkā neesamību, proti, vienošanās ir tulkojama uzdodot jautājumu: „Vai gadījumā, ja prasītāja pieprasītu atbildētāju pildīt šo vienošanos, vai uz šīs vienošanās pamata prasītājai būtu iespējams atbildētājam aizliegt būt par valdes locekli vai pieprasīt jebkādas kompensācijas, ja atbildētājs būtu valdes loceklis?" Prasītājas ieskatā tas ir vienkārši neiespējami, šāda vienošanās ir spēkā neesoša no tās noslēgšanas brīža.

[5.2.6] Augstākas tiesas Senāts tiesu prakses apkopojumā par individuālajiem darba strīdiem ir tieši norādījis, ka sekretārei ar konkurences ierobežojumu nevar aizliegt būt nākošajā darbā par valdes locekli.

[5.2.7] Par termiņa nokavējumu prasības celšanai, ko kā vienu no pamatiem prasības noraidīšanai ir norādījusi tiesa, prasītāja paskaidro, ka jau lietas izskatīšanas laikā norādīja, ka noilguma termiņš būtu iespējams skaitāms no vienošanās par konkurences ierobežojumu termiņa beigām, jo šīs vienošanās formālā darbība uzsākas pēc darba tiesisko attiecību beigām un turpinājās vēl divus gadus.

[6] Prasītājas un apelatores pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies, lūdzis lietu skatīt pārstāvja prombūtnē. Norādījis, ka prasību un apelācijas sūdzību uztur.

Tiesas sēdē atbildētāja pārstāve /persona Z.Š. / prasību un apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[7] Noklausoties atbildētāja pārstāves paskaidrojumus, pārbaudot un izvērtējot lietas materiālus, tiesu kolēģija uzskata, ka prasība ir noraidāma.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

[8.1] Pretēji apelatora viedoklim, ka tiesa pilnībā ignorējusi prasībā norādīto par vienošanās spēkā neesamību, tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai, tam pilnībā pievienojas.

[9] Papildus tiesu kolēģija norāda sekojošo.

[9.1.] Prasītājas argumentam, ka darba tiesiskās attiecības ar atbildētāju pastāvēja tikai divus mēnešus, un viņš pameta darba vietu, atstājot iesniegumu uz galda savā darba vietā nevienu papildus neinformējot, konkrētā strīda izšķiršanā nav nekādas nozīmes.

[9.2.] Attiecībā par apelatora norādi, ka atbildētājs pie prasītājas strādāja par /amats/, tas ir, faktiski par /amats/, līdz ar ko šāds konkurences ierobežojums ir vienkārši bezjēdzīgs, tiesu kolēģija uzskata sekojošo.

Pirmkārt, ja reiz šāda vienošanās attiecībā uz kuru prasītāja norāda, ka strādāja par „parastu /amats/" nebija nepieciešama, tad tiesu kolēģijai nav saprotams, kāpēc tā tika iekļauta pušu noslēgtajā līgumā, un kāpēc darba devējs pieļāva, ka personai - konkrētajā gadījumā /persona A/, šī aizlieguma laikā netiek darīts zināms, ka bijušajam darba devējam ir vienalga, vai viņš turpmāk strādā vai nestrādā pie prasītājas konkurentiem.

Otrkārt, jebkurš darbinieks, neatkarīgi no viņa profesijas un darbības kādā konkrētā jomā, strādājot kādā uzņēmumā, izzina šīs profesijas un uzņēmuma darbības specifiku, iemācās un izzina konkrētā darba devēja kā komercsabiedrības darbības principus un citas uzņēmuma darbību raksturojošas iezīmes. Tiesu kolēģija uzskata, ka šajā gadījumā, nevar tikt atzīts, ka, strādājot par konsultantu/demo operatoru nebūtu iespējams darbiniekam iegūtās zināšanas nodot citam šajā darbības jomā strādājošam uzņēmējam. Līdz ar to, tiesu kolēģija uzskata, ka prasītājas apgalvojums, ka konsultantam/demo operatoram noteikts konkurences ierobežojums ir bezjēdzīgs ir balstīts vienīgi uz prasītājas personīgiem pieņēmumiem un uzskatiem, nesatur nekādu juridisku argumentāciju.

[9.3.] Attiecībā uz apelatora norādi, ka atbildētājs „atcerējās" par samaksu tikai pēc konkurences ierobežojuma termiņa beigšanās, proti, tikai pēc diviem gadiem, lai gan viņš to varēja prasīt jau uzreiz nākošajā mēnesi pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās, tiesu kolēģija uzskata sekojošo.

Pirmkārt, šādai /persona A/ prasībai nav iestājies noilgums. Otrkārt, pretēji apelatora viedoklim, tiesu kolēģija uzskata, ka šāda rīcība ir visnotaļ loģiska. Ir iespējama un pieļaujama situācija, ka ik mēnesi tiek celta jauna prasība tiesā un tā divu gadu garumā, bet daudz saprātīgāka, tiesu kolēģijai šķiet visas summas prasīšana nevis pa daļām.

Treškārt, apstāklis, ka prasība nav celta nākošajā mēnesī, nepadara prasītājas apstrīdēto vienošanos par spēkā neesošu. Citiem vārdiem sakot, iepriekšminētajiem apelatora argumentiem nav nozīmes strīda izšķiršanā, jo tie neietekmē vienošanās spēku un likumību.

[9.4.] Tiesisks darījums ir atļautā kārtā izdarīta darbība tiesisku attiecību nodibināšanai, pārgrozīšanai vai izbeigšanai (Civillikuma 1403.pants). Katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļas un forma (Civillikuma 1404.pants).

Juridiskas personas taisa tiesiskos darījumus caur saviem likumīgajiem pārstāvjiem (Civillikuma 1410.panta otrā daļa), kuri savas kompetences ietvaros arī pauž juridiskās personas gribu un tās vārdā noslēdz juridiskai personai saistošus tiesiskus darījumus.

Atbilstoši Civillikuma 1427.pantam darījuma dalībnieka gribas izteikums - uz noteiktu tiesisku seku iestāšanos vērsts privāts gribas izpaudums - ir katra tiesiska darījuma pamatelements. Kamēr griba vēl nav izteikta, tai nav nekāda tiesiska spēka *(sk. E.Kalniņš. Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās.- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 137.lpp.).*

Gribas izteikums ir katra tiesiska darījuma pamatelements (Civillikuma 1427.pants), t.i., uz noteiktu tiesisko seku iestāšanos vērsts privāts gribas izpaudums *(sk. E.Kalniņš. Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 137.lpp.).*

Civillikuma 1428.pantā noteikts, ka gribu var izteikt vai nu noteikti, vai klusējot. Noteikti gribu var izteikt vai nu ar vārdiem, mutiski vai rakstiski, vai ar zīmēm, kam ir vārdu nozīme.

Savukārt atbilstoši Civillikuma 1431.pantam, akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība.

Līdz ar to apelatora apgalvojums, ka Darba līgumu izstrādāja nevis darba devējs, bet kāda cita juridiska persona, un tas tika iesniegts parakstīšanai arī citiem darbiniekiem, neveicot korekcijas, nekādā gadījumā nevar būt par pamatu tam, lai uzskatītu, ka darba līgumā ietvertais konkurences ierobežojums nebūtu spēkā. Ir tikai loģiski, ka prasītājai, uzticot Sabiedrības līgumu izstrādāšanu tās vārdā kādai citai juridiskai vai fiziskai personai, pirms šādu līgumu parakstīšanas tie būtu uzmanīgi jāpārlasa, nepieciešamības gadījumā, veicot papildinājumus vai citas korekcijas tajos. Turklāt, ņemot vērā arī apstākli, ka darba tiesiskajās attiecībās starp darbinieku un darba devēju, darba devējs ieņem stiprāku pozīciju salīdzinājumā ar darbinieku, kā arī ņemot vērā apstākli, ka par vispārzināmu faktu ir atzīstams tas, ka darba līguma izstrādāšanas pienākums gulstas uz darba devēju, nevis darbinieku, apelatora ierunas par korekciju neveikšanu prasītājas slēgtajos līgumus, norāda vien uz tās neprofesionalitāti vai pietiekamu neuzmanību, kas nekādā gadījumā nevar būt par iemeslu tiesiska darījuma atzīšanai par spēkā neesošu. Līdz ar to uzskatāms, ka 2009.gada 01.jūnijā parakstot Darba līgumu Nr.009, abas darījuma puses, tostarp, prasītāja, ir izteikušas savu brīvu gribu noslēgt šādu darba līgumu, tostarp, izteikušas brīvu gribu noslēgt tajā ietverto vienošanos par konkurences ierobežojumu.

Atbilstoši Civillikuma 1440.pantam, lai tiesisks darījums būtu spēkā, nepietiek ar to vien, ka tā dalībnieki izteic savu gribu, bet ir vēl vajadzīgs, lai šī griba būtu radusies brīvi – bez maldības, viltus vai spaidiem.

Tiesu kolēģija secina, ka lietā nav iegūti nekādi pierādījumi, ka prasītājai, parakstot Darba līgumu, tās griba atšķirtos no atbildētāja gribas, tāpat arī lietas materiāli nesatur ziņas, ka 2009.gada 01.jūnijā starp pusēm noslēgtais Darba līgums Nr.009 būtu noslēgts maldības, viltus vai spaidu rezultātā.

[9.5.] Savukārt attiecībā uz Civillikuma 1413.pantu, 1416.pantu, 1542.pantu un 1543.pantu, uz kuriem prasītāja atsaukusies apelācijas sūdzībā, tiesa norāda, ka nav saprotams, kāpēc, prasītājas ieskatā, saistību tiesību priekšmets nepastāv, kā arī nav saprotams, kas Darba līgumā ir neiespējams.

Sekojot prasītājas loģikai, persona, kura /amats/, nespēj konkurēt ar prasītāju tās uzņēmējdarbībā. Respektīvi, /amats/ nevar nodarboties ar uzņēmējdarbību, tostarp nodibināt sabiedrību, vadīt to vai būt par tās dalībnieku.

[9.6.] Attiecībā uz apelatora atsaukšanos uz Augstākas tiesas Senāts tiesu prakses apkopojumu par individuālajiem darba strīdiem, kurā norādīts, ka sekretārei ar konkurences ierobežojumu nevar aizliegt būt nākošajā darbā par valdes locekli, tiesu kolēģija norāda, ka Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008.gada 09.janvāra spriedumā lietā Nr. SKC-6, tiesa pievienojusies zemāko instanču tiesu secinājumam, ka par nesamērīgu un nepamatotu atzīstams tāds konkurences ierobežojums automobiļu tirdzniecības uzņēmuma sekretārei, kas paredz vispārēju aizliegumu strādāt jebkurā uzņēmumā, kas darbojas transporta līdzekļu vai to detaļu un piederumu tirdzniecības, apkopes, remonta, iznomāšanas vai līzinga jomā, nepiedalīties šādā uzņēmumā kā darbiniekam, nesniegt uzņēmumam vai uzņēmējam ar kādu no šiem darbības virzieniem saistītas profesionālas konsultācijas.

Tiesu kolēģija norāda, ka gan no iepriekš minētā sprieduma, gan no Darba likuma normām izriet, ka konkurences ierobežojums var attiekties tikai uz to darbības jomu, kurā darba devējs darbinieku nodarbināja darba tiesisko attiecību pastāvēšanas laikā, un darba devējs nedrīkst savam bijušajam darbiniekam uzlikt pārāk plašus ierobežojumus.

Darba līguma 5.1.punktā puses ir vienojušās par aizliegumu atbildētājam darboties kā citas komercsabiedrības dalībniekam, valdes loceklim, padomes loceklim vai rīkotājdirektoram, nevis ir noteikts aizliegums strādāt atbildētājam visos automobiļu apkopes un remonta pakalpojumu sniegšanas uzņēmumos jebkādā citā amatā, proti, Darba līgumā iekļautie konkurences ierobežojumi neliedz atbildētājam konkurences ierobežojuma laikā strādāt, piemēram, kā pārdevējam, grāmatvedim utt. Līdz ar to ņemot vērā, ka atbildētājam ar Darba līgumu noteiktais konkurences ierobežojums nav atzīstams par nesamērīgu, nav pamats tā atzīšanai par spēkā neesošu.

Papildus tiesu kolēģija norāda, ka, iekļaujot Darba līgumā, šādu konkurences ierobežojumu un atbildētāja tiesības uz ikmēneša atlīdzību par konkurences ierobežojuma ievērošanu, atbildētājs kā vājākā darījuma puse, paļaujoties uz vienošanās spēkā esamību, varēja atteikties no iespējas kļūt par kādas citas komercsabiedrības dalībnieku, valdes locekli, padomes locekli vai rīkotājdirektoru. Līdz ar to, ņemot vērā darbinieka kā vājākās puses pozīciju tiesiskajās attiecībās ar prasītāju, prasītājai, iekļaujot Darba līgumā šādu konkurences ierobežojumu pēc darba tiesisku attiecību izbeigšanas, vajadzēja rēķināties ar tā iespējamajām sekām, tostarp, ar apstākli, ka darbinieks paļaujas uz prasītāja godprātību.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Tā kā prasība noraidāma, samaksātie tiesas izdevumi prasītājam nav atlīdzināmi.

Savukārt Civilprocesa likuma 42.panta otrā daļa paredz, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos. Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts akciju sabiedrības „Latvijas Pasts" tarifiem ar tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi šajā lietā ir bijuši 8,72 lati. Pie prasības iesniegšanas prasītāja tos bija apmaksājusi 3,30 latu apmērā, līdz ar to starpība 5,42 latu apmērā ir piedzenama no prasītājas valsts ienākumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu sprieduma labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi un vispusīgi novērtējusi apstākļus un pierādījumus lietā un taisījusi pamatotu spriedumu, bet prasība nav pamatota un ir pilnībā noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430.pantu, 432.pantu un 434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

Prasību noraidīt.

Piedzīt nosabiedrības ar ierobežotu atbildību „n/a", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 5,42 (pieci lati un 2 santīmi).

Noteikt sprieduma daļā par naudas piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums pieejams no 2013.gada 02.oktobra.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja (paraksts) L.Grauda

Tiesneši (paraksts) L.Pliča

(paraksts) S.Vamža